

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
DEPARTAMENT D'ECONOMIA APLICADA

FACULTAT DE CIÈNCIES SOCIALS

DIPLOMATURA EN RELACIONS LABORALS

PROGRAMA DE ECONOMIA ESPAÑOLA

CURSO 2008-09

Profesores:

Raúl de Arriba Bueno

Miguel Torrejón Velardiez

1. OBJETIVOS, CONTENIDO Y METODOLOGÍA DOCENTE

Los objetivos generales de esta materia van dirigidos a que los alumnos conozcan los rasgos más sobresalientes de la realidad económica española, tanto desde una perspectiva global y evolutiva como sectorial e institucional; en ambos casos enfatizando en las políticas económicas aplicadas y sus efectos sobre dicha realidad.

El programa está integrado por ocho temas. En la primera parte (temas 1 a 3) se sigue un enfoque temporal. De ahí que en su contenido se prime el análisis evolutivo y la visión de conjunto de la economía española. Con el primer tema se introducen brevemente algunos antecedentes históricos significativos que nos ayudan a comprender mejor la problemática actual de la economía española. En el tema 2 se analiza la fase expansiva de 1985-1991 y las consecuencias para España de la adhesión a la CEE y al Sistema Monetario Europeo. Y, finalmente, en el tema 3 se estudia la evolución de la economía española en el periodo más reciente (1992-2008), así como el reto que ha supuesto la integración en la Unión Económica y Monetaria, la ampliación de la UE y la globalización.

El enfoque temporal y de conjunto que ha guiado nuestro análisis la primera parte del programa se ve completado con un tratamiento más específico en los temas que integran la segunda (4 a 8). El objetivo se centra ahora en que el estudiante adquiera un conocimiento más detallado de la economía y política económica españolas, poniendo el énfasis en los aspectos concretos más relevantes del período reciente. Así, se examinan los distintos sectores de la economía (agricultura, industria y servicios) y los principales aspectos institucionales y de organización económica (mercado de trabajo y sector público). En cada una de estas cuestiones el interés se centra en el análisis explicativo de su evolución reciente, de sus principales

1. OBJECTIUS, CONTINGUT I METODOLOGIA DOCENT

Els objectius generals d'aquesta matèria pretenen que els alumnes coneguen els traços més destacats de la realitat econòmica espanyola, tant des d'una perspectiva global i evolutiva com sectorial i institucional; en ambdós casos emfatitzant en les polítiques econòmiques aplicades i els seus efectes sobre eixa realitat.

El programa està integrat per huit temes. En la primera part (temes 1 a 3) es segueix un enfocament temporal. D'ací que en el seu contingut es prime l'anàlisi evolutiva i la visió de conjunt de l'economia espanyola. Amb el primer tema s'introdueixen breument alguns antecedents històrics significatius que ens ajuden a comprendre millor la problemàtica actual de l'economia espanyola. En el tema 2 s'analitza la fase expansiva de 1985-1991 i les conseqüències per a Espanya de l'adhesió a la CEE i al Sistema Monetari Europeu. I, finalment, en el tema 3 s'estudia l'evolució de l'economia espanyola en el període més recent (1992-2008), així com el repte que ha suposat la integració en la Unió Econòmica i Monetària, l'ampliació de la UE i la globalització.

L'enfocament temporal i de conjunt que ha guiat la nostra anàlisi en la primera part del programa es veu completat amb un tractament més específic en els temes que integren la segona (4 a 8). L'objectiu es centra ara que l'estudiant adquireisca un coneixement més detallat de l'economia i política econòmica espanyoles, posant l'èmfasi en els aspectes concrets més rellevants del període recent. Així, s'examinen els distints sectors de l'economia (agricultura, indústria i serveis) i els principals aspectes institucionals i d'organització econòmica (mercat de treball i sector públic). En cadascuna d'aquestes qüestions l'interès es centra en l'anàlisi explicativa de la seua evolució recent, de les

características estructurales y de las políticas económicas aplicadas.

En la medida en que esta asignatura tiene carácter teórico-práctico (aunque no exista una separación entre un módulo teórico y otro práctico) las actividades docentes responderán a esa doble dimensión. De este modo, junto a las clases teóricas, se desarrollarán otras de carácter eminentemente práctico, dirigidas a potenciar especialmente los objetivos de tipo procedimental y una metodología didáctica más activa. Para ello, se enfatizará en la participación y el trabajo de los estudiantes mediante actividades tales como el análisis de cuadros estadísticos, la discusión de artículos, informes y medidas de política económica o la realización de trabajos.

2. BIBLIOGRAFIA Y EVALUACIÓN

Como bibliografía básica para la preparación de programa se recomienda:

- Myro, R. y otros (2007): *Lecciones de economía española*, Cívitas, 8ª ed., Madrid.
- Torrejón, M. (2001): “Una visión de conjunto de la economía española”, en Gallego, J.R. y Nácher, J.Mª.: *Elementos básicos de economía: un enfoque institucional*, Tirant Lo Blanch, Valencia, cap. 12.

Otros manuales que pueden utilizarse complementariamente son:

- Gámir, L. (dir.) (2008): *Política económica de España*, Alianza Editorial, 8ª ed., Madrid.
- García; J.M. y Ruesga, S.M. (coord.) (2007): *Economía española. Estructura y regulación*, Thomson, Madrid.
- Soler, V. (ed.) (2004): *Economía española i del País Valencià*, Universitat de València, Valencia.

seves principals característiques estructurals i de les polítiques econòmiques aplicades.

En la mesura que esta assignatura té caràcter teórico-pràctic (encara que no existisca una separació entre un mòdul teòric i un altre pràctic) les activitats docents respondran a eixa doble dimensió. D'aquesta manera, junt amb les classes teòriques, es desenvoluparan altres de caràcter eminentment pràctic, dirigides a potenciar especialment els objectius de tipus procedimental i una metodologia didàctica més activa. Per a això, s'emfatitzarà en la participació i el treball dels estudiants per mitjà d'activitats com ara l'anàlisi de quadres estadístics, la discussió d'articles, informes i mesures de política econòmica o la realització de treballs.

2. BIBLIOGRAFIA I AVALUACIÓ

Com a bibliografia bàsica per a la preparació de programa es recomana:

- Myro, R. y otros (2007): *Lecciones de economía española*, Cívitas, 8ª ed., Madrid.
- Torrejón, M. (2001): “Una visión de conjunto de la economía española”, dins Gallego, J.R. y Nácher, J.Mª.: *Elementos básicos de economía: un enfoque institucional*, Tirant Lo Blanch, València, cap. 12.

Altres manuals que poden utilitzar-se complementàriament són:

- Gámir, L. (dir.) (2008): *Política económica de España*, Alianza Editorial, 8ª ed., Madrid.
- García; J.M. y Ruesga, S.M. (coord.) (2007): *Economía española. Estructura y regulación*, Thomson, Madrid.
- Soler, V. (ed.) (2004): *Economía española i del País Valencià*, Universitat de València, València.

En todo caso, la bibliografía del programa tiene un carácter orientativo, de forma que el profesor en clase podrá introducir otras referencias que considere de interés (libros, artículos, informes, documentos de trabajo, etc.), cuya localización facilitará a los estudiantes.

La evaluación se sustentará en un examen final de carácter escrito, con preguntas referidas al contenido del programa. En el examen se valorará no solamente la información que tiene el alumno de la materia sino su capacidad para aplicar conocimientos: calidad de razonamiento, capacidad de relación, capacidad de síntesis y análisis, etc. El profesor valorará también la asistencia y la participación activa de los estudiantes en el desarrollo de las clases.

Siga com siga, la bibliografia del programa té un caràcter orientatiu, de forma que el professor en classe podrà introduir altres referències que considere d'interés (llibres, articles, informes, documents de treball, etc.), la localització de les quals facilitarà als estudiants.

L'avaluació es sustentará en un examen final de caràcter escrit, amb preguntes referides al contingut del programa. En l'examen es valorarà no sols la informació que té l'alumne de la matèria sinó la seua capacitat per a aplicar coneixements: qualitat de raonament, capacitat de relació, capacitat de síntesi i anàlisi, etc. El professor valorarà també l'assistència i la participació activa dels estudiants en el desenvolupament de les classes.

3. PROGRAMA

I PARTE: VISION DE CONJUNTO DE LA ECONOMIA ESPAÑOLA

INTRODUCCIÓN

1. Principales transformaciones de la estructura productiva española (1940-2008).
2. Períodos de referencia.

TEMA 1: ANTECEDENTES

1. La economía del franquismo.
2. La crisis de los años setenta.
 - 2.1. El marco internacional de la crisis y su incidencia en la economía española.
 - 2.2. Factores diferenciales de la crisis económica española.
 - 2.3. La política económica frente a la crisis.

TEMA 2: LA FASE DE CRECIMIENTO DE 1985-1991: LA INTEGRACIÓN EN LA CEE

1. Implicaciones de la integración de España en las Comunidades Europeas.
2. La recuperación de la economía española de 1985-91.
 - 2.1. Los motores del crecimiento económico.
 - 2.2. Los desequilibrios fundamentales.
 - 2.3. La política económica aplicada.

TEMA 3: EL PERIODO 1992-2008: LA ECONOMÍA ESPAÑOLA EN LA UNIÓN ECONÓMICA Y MONETARIA

1. Los cambios en el marco institucional: adopción del euro, ampliación de la UE y proceso de globalización.
2. La crisis de los primeros noventa.
3. La larga fase expansiva de 1994-2007.
4. La crisis actual.

II PARTE: ANÁLISIS SECTORIAL E INSTITUCIONAL

TEMA 4: EL SECTOR AGRARIO

1. Crisis de la agricultura tradicional y ajuste estructural.
2. Desarrollo y transformación en el sector

3. PROGRAMA

I PART: VISIÓ DE CONJUNT DE L'ECONOMIA ESPANYOLA

INTRODUCCIÓ

1. Principals transformacions de l'estructura productiva espanyola (1940-2008).
2. Períodes de referència.

TEMA 1: ANTECEDENTS

1. L'economia del franquisme.
2. La crisi dels anys setanta.
 - 2.1. El marc internacional de la crisi i la seua incidència en l'economia espanyola.
 - 2.2. Factors diferencials de la crisi econòmica espanyola.
 - 2.3. La política econòmica enfront de la crisi.

TEMA 2: LA FASE DE CREIXEMENT DE 1985-1991: LA INTEGRACIÓ EN LA CEE

1. Implicacions de la integració d'Espanya en les Comunitats Europees.
2. La recuperació de l'economia espanyola de 1985-91.
 - 2.1. Els motors del creixement econòmic.
 - 2.2. Els desequilibris fonamentals.
 - 2.3. La política econòmica aplicada.

TEMA 3: EL PERÍODE 1992-2008: L'ECONOMIA ESPANYOLA EN LA UNIÓN ECONÒMICA I MONETÀRIA

1. Els canvis en el marc institucional: adopció de l'euro, ampliació de la UE i procés de globalització.
2. La crisi dels primers noranta.
3. La llarga fase expansiva de 1994-2007.
4. La crisi actual.

II PART: ANÀLISI SECTORIAL I INSTITUCIONAL

TEMA 4: EL SECTOR AGRARI

1. Crisi de l'agricultura tradicional i ajust estructural.
2. Desenvolupament i transformació en el

agrario español.

3. El ingreso de España en la CEE, la PAC y la agricultura española.

TEMA 5: EL SECTOR INDUSTRIAL

1. Crecimiento económico y expansión industrial.
2. El impacto de la crisis sobre la industria española y la política de reconversión.
3. Evolución y cambio estructural en la industria española.
4. Competitividad de la industria española en el marco de la UE y de la globalización.
5. La importancia de la I+D+i.

TEMA 6: EL SECTOR SERVICIOS

1. Delimitación y clasificación de las actividades de servicios.
2. Evolución del sector. La terciarización de la economía española.
3. Empleo, productividad y precios.
4. Las principales actividades de servicios en la economía española.

TEMA 7: EL MERCADO DE TRABAJO

1. El mercado de trabajo español durante la crisis de los 70. Las causas del desempleo.
2. Evolución y cambios en el mercado de trabajo español.
3. Los rasgos diferenciales del mercado de trabajo español en relación a los países de la UE.
4. Las políticas laborales y su impacto en el mercado de trabajo español.

TEMA 8: EL SECTOR PÚBLICO

1. La organización del sector público español.
 2. Evolución de los ingresos, de los gastos y del saldo presupuestario.
 3. Las principales reformas fiscales.
 4. El proceso de descentralización territorial.
 5. La política presupuestaria española en el marco de la UE.
-

sector agrari espanyol.

3. L'ingrés d'Espanya en la CEE, la PAC i l'agricultura espanyola.

TEMA 5: EL SECTOR INDUSTRIAL

1. Creixement econòmic i expansió industrial.
2. L'impacte de la crisi sobre la indústria espanyola i la política de reconversió.
3. Evolució i canvi estructural en la indústria espanyola.
4. Competitivitat de la indústria espanyola en el marc de la UE i de la globalització.
5. La importància de la R+D+i.

TEMA 6: EL SECTOR SERVEIS

1. Delimitació i classificació de les activitats de serveis.
2. Evolució del sector. La terciarització de l'economia espanyola.
3. Ocupació, productivitat i preus.
4. Les principals activitats de serveis en l'economia espanyola.

TEMA 7: EL MERCAT DE TREBALL

1. El mercat de treball espanyol durant la crisi dels 70. Les causes de la desocupació.
2. Evolució i canvis en el mercat de treball espanyol.
3. Els trets diferenciais del mercat de treball espanyol en relació als països de la UE.
4. Les polítiques laborals i el seu impacte en el mercat de treball espanyol.

TEMA 8: EL SECTOR PÚBLIC

1. L'organització del sector públic espanyol.
 2. Evolució dels ingressos, de les despeses i del saldo pressupostari.
 3. Les principals reformes fiscals.
 4. El procés de descentralització territorial.
 5. La política pressupostària espanyola en el marc de la UE.
-

**LAS SESIONES PRÁCTICAS SE
CENTRARÁN EN LOS SIGUIENTES
TEMAS:**

1. Balanza de Pagos
2. Programa Nacional de Reformas
3. Sector turístico
4. Reformas Laborales
5. Distribución de la renta
6. Programa de Estabilidad

**LES SESSIONS PRÀCTIQUES SE
CENTRARAN EN ELS TEMES
SEGÜENTS:**

1. Balança de Pagaments
2. Programa Nacional de Reformes
3. Sector turístic
4. Reformes Laborals
5. Distribució de la renda
6. Programa d'Estabilitat